

ՓՈԽԱՇԽ ԽՄԲԸԴՐԸԿԱՆԻ

«ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ ՏԱԳՆԱՊԵ»

ԴԻԱԿԻ ՄԸ ՇՈՒՐՋ

Նորէն կը չակերտենք մեր երկրորդ Խմբաղրականի խորապերը կազմող զոյց բառերը, ըսելու համար, զիմանարաբար մեր Ամերիկայի բարեմիտներուն, որոնց հոգեկան բանաւորթիզմը երթալով կը խորանայ, վերածուելու համար ստրկամտային հոգեբանութեան մը։ Զեմ ցաւիր այս արտայայտութեանս համար, որովհետև որակումը այնքան ճշշդ է, որքան իրաւ է անոնց հետեղականութիւնը։ Այլապէս աւազակի, սուտակասասի զոյզ մը ոսկեզօծուած սուտերը պիտի չբաւէին Ամերիկայի հայութեան մէկ կարենը նկատուած մասը մտադար համոզման տանելու և իրականութեանը հետեւ չկարենալու այս ողբերգականութիւնը զիրենք վերածեր է թութակներու, աւելի ճշշդ մեքենաներու, որոնց անիւննը օդին մէջ կը գառնան։

Տիրան-Եղիշէի պայքարի ժամանակ, այսօրուան ծթառծ հերոսներէն շատեր մինչև Ապահովութեան Խորհուրդը գացին, պաշտպանելու բռնազրաւիչ մը։ Այսօր նոյն մարդիկ Կաթողիկոսը բեմ հանել կ'ուգին, պաշտպանելու գող մը, գարշելի ստախօս մը, վտարուած մը։ Այս Եղիշեական հոգեվիճակը Ամերիկահայութեան յատուկ է, որոնք ապաւինած իրենց քանի մը տոլարներուն, կը կարծեն թէ մեր ժողովուրդին և Եկեղեցին կը ծառայեն։ Անոնք չեն անդրադառնար թէ դրամը միայն արտաքնոցը կը զուարձացնէ»

Այսօր տակաւ կը քնանան մարդկային ազնիւ զգացումները, շնչառեղձ է բարոյականը, կը սպանուին գութն ու խոճմտանքը, և այս ամէնը յանուն առեղծուածային վաղուան մը, մինչ կը մեռնի ներկան որ իրականութիւն է գէթ։ Յոյսը յուսահատութեան մէջ է։ Մեռած է ընդգումը, որ բարոյական երանգ մը ունի գոնէ և մարդկային ստորոգելի, բովանդակելով զգուանքի զաղափար մը հանդէպ հողեկան և բարոյական անկումի մը կամ խաթարուած նկարագրի մէկ արարքին։ Այս անկումը յատակօրէն կը բնորոշուի մեր օրերու ախտարանական վիճակներու մէջ։

Մարդիկ՝ զրկուած ընդգուելու կարողութեանէն, կ'ոտնակոիեն բարոյական արժէքները, կը փշուին ազգային սրբազն ժառանգները, կ'անարդուին իտէական առաջադրութիւնները։ Ֆիլէնքիզմի հոգեբանութիւնը տակաւ կը խորանայ այսօրուան մարդերուն մէջ, որու ենթական խոհեմութիւն կը համարի զէց մարդ չըլլալ ուէ մէկու հետ, որէէ տեսակէտի մասին։ Զքննադատել, չհակառակիլ, հետեւ մարդերու՝ որոնք դիրք մը ունին և կամ քանի մը տոլար, անոնց հետ ըլլալ, հակառակ չխօսիլ անոնց, կարմիրն ալ լաւ է ըսել, ճերմակն ալ։ Հան-

դուրժել բոլոր սայթաքումներուն և մեղանչումներուն, քաջալերել միջակութիւնները: Այս հոգեբանութեամբ կը կորսնցնէ մեր ժողովուրդը երբ կը վերնայ բարոյական նկարազրի հակաշխոր եղող խղճատանքը, երբ կը լրէ զգուանքի զգացումը, որ կը ծառայէ իրբեկ արգելակ ստորնացուցիչ արարքներու դէմ:

ԴԻԱԿԻ ՄԸ ԾՈՒՐՁ

Երեք տարիներէ ի վեր, կարգ մը մուրացիկ կուսակցականներ, վսեմ նկատուող շուշքեր և անոնց շուրջ պար բոնած պնակաէզներ, կը փորձեն կենդանացնել դիակը, երուսալէմի Միաբանութեան կողմէ ընդհողուած: Մեր աւանդական պատմութենէն ծանօթ պէտք է ըլլայ շատերուն, Արա Գեղեցիկի հերոսական մահը: Արան զեղադէմ էր և վեհաշուք, սնած Հայաստանի արշալոյսներու նուան զինիով, լուացուած իր ժողովուրդի մեծ երազի կապոյա ջուրերով: Այսպէս կը խօսին մեր պատմէչներն ու աշունները իր մասին: Քաջութեան և գեղեցկութեան իր համբաւը կը հասնէր, այդ օրերուն, նաև Ասորեստանի Շամիրամ թագուհին, որ ըստ աւանդութեան ծնած էր օձի և աղաւնիի միաւորութենէն: Այս վաւաշուտ էզը երբ կը լսէ Արայի զեղեցկութեան մասին, կ'ուզէ տիրանալ անոր: Դեսպաններ կը զրկէ թանկազին նուէրներով, իր քով հրաւիրելու Հայոց արքան: Արան կը մերժէ հրաւէրը՝ հասկնալի պատճառներով, յայտարարելով թէ ինքը չէր կրնար ձգել իր երկիրը, որուն իւրաքանչիւր հողաշերտին կապուած էր իր հոգին: Եթառյ՝ թէ ինքը ամուսնացած էր Հայ իշխանուհի մը հետ, որուն իւրաքանչիւր աչքը անմար աստղի մը պէս կը ջահէր Հայոց աշխարհը:

Արայի վերջնական մերժումէն յետոյ, Շամիրամ մեծ բանակով մը Հայատան արշաւեց, բոնի տիրանալու համար Հայոց արքային: Արան պատերազմի մէջ մեռաւ, հակառակ Շամիրամի փափաքին որ ողջ տանին զինքը իրեն: Ասորեստանի թագուհին օրերով պահեց դիակը, յանձնելով Յարաէզներու խնամքին, զայն կենդանացներու յոյսով: Օրեր անցան և հակառակ մողերու և զուշակներու աղաշանքին, իրենց շաստուածներուն, Արան չկենդանացաւ:

Դիակը ծանօթ է մեզի, առանց անշուշտ Արայի ունեցած առաքինութիւններուն: Ինչպէս նաև մեր օրերու աներես Շամիրամը: Իսկ Յարաէզները՝ կարգ մը մուրացիկ կուսակցականները: Երեք տարիներէ ի վեր հրաշքի սպասող այս սուտակասպասները կը շարունակեն Յարալէզներու նման լցել դիակը, երբ տակաւին մինչև երեկ վրան կը թքնէրն, զայն կենդանացներու յոյսով: Իսկ կարգ մը ազնուաշուքներ, ծախած իրենց հոգիի եօմն անզամ փոշիացած կուսութիւնը, կը գործակցին այս մուրացկաններուն, որոնք փոր մը հացի համար թառած Բարեկործականի կռնակին, տիւ ուղիշեր իրենց կուկուլիկուն կ'երգեն ազգասիրաբար . . . իրենց ախորժակները պատուհան ըրած իրենց սնափառութեան, առանց անդրադառնալու թէ առանց աքաղաղներու ալ արել կը ծագի: Դժբախտ է հոգին երբ ամուլ է: Փեկութեան բանակի այս նոր քեկնածուները քանից փորձեցին իրենց կողմ քաշել նորին Ա. Օծութիւնը, որ այս անզամ զիտցաւ հասնալ նենդամութիւնը իրեն մօտեցոններուն՝ և մասց իր բարձրու-

թեան վրայ, Եթէ ուզենք հայելի մը բռնել այս մուբացիկներաւ հողիին դէմ, ապացուցած կ'ըլլանք բոլորիս զիտցածը, թէ անսնք բնաւ չեն զիջանիր ամըշնալու, Մեծ բարերարը և իր փեշակիրները, որնք պայքարէ աւելի որսորդութեան ելած են, պէտք է լաւ զիտնան թէ ամէն թոշունի միս չ'ուտուիր:

Անսնք, այս ազնուաշուքները և պարապորդ հովկուլներն էին որ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կարգադրութեամբ Երուսաղէմ զրկեցին իրենց անպարկեշտ և դաւադիր Յանձնախումբը, իբր թէ քննելու Երուսաղէմի հաշիները, աւելի ճիշդ՝ արդարացնելու գող մը, որ ծանօթ էր բոլորին, նոյնիսկ զինքը պաշտպանողներուն, Անթիլիասի Կաթողիկոսարանէն մինչև Երուսաղէմ, Յանձնախումբի ստապատում աեղեկադիրը Վանքի հաշիներուն հետ կապ ունեցող հաշուեառութիւն մը չէր, այլ եկած էին հրահանգուած Ամերիկայի մարդագլւխն, մեզի ամբաստանութեան տակ առնելու համար: Աւելին՝ Յանձնախումբի աեղեկադիրը տակաւին Կաթողիկոսին չներկայացուած, որուն փափաքին վրայ միայն ընդունած էինք այդ չարամիտա խեցերանքները, կը հրատարակուէր թթքարարոյ Պօղոսեանի թերթին մէջ, յերիւրուած սուտերով և զրպարտութիւններով, որ առաջ հանրութեան միտքը պղտորելու համար, առանց սպասելու մեր աեղեկազրին: Մեր այս Խրազրականներու շարքին՝ առանձինն պիտի խօսինք Յանձնախումբի Երուսաղէմ զրկուելու գաղափարի մասին, որ հաւուեննութենէն աւելի հաղաքական նպատակներ կը հետապնդէր... Այլապէս Երուսաղէմը ի՞նչ ունէր, պարտքէն զատ, մանաւանդ այս վերջի յիսուն տարիներուն:

Քառասուն տարի հերսսաբար ծառայած եմ Ս. Յակոբայ, իբրև պաշտպան և յանձնամիջ Աթոռին: Պատրաստ եմ ըսածներս հստատելու հայու, մարդու և եկեղեցականի քաջութեամբ, խրելու իրականութեան նիզակը բոլոր անոնց հողիին մէջ, որնք զրպարտիչի դերով կը ներկայանան: Մեր մէջ, այսօրուան պայմաններուն տակ, ծանօթ չէ ընտրեալներու երկուութիւնը, հեռացած է հանգամանքին վեհութիւնը և մնացած է մարդը, իբրև հստարակ անօթ: Համեստութիւնը իր աեղու ունի անշուշտ, բայց կը դառնամ խրոխտ, հպարտ, ապերասան, երբ կը խօսիմ յանուն Սուրբ Յակոբայ, նման քահանայապետին՝ որ սրբութեան բեմէն կը պատզամէ: Հետեաբար զթութեան գոհերուն, հողիով հաշմանդամներուն կարեորութիւն չեմ տար: Մի մոռնաք թէ զթութիւնն ալ իր զոհերը ունի, նման ալքողամոլութեան, խաղամոլութեան: Ամէն ստեղներու վրայ երգուած այդ փառաբանութիւնը յաճախ աղրիւրն է կարգ մը ընկերային չարիքներու: Որովհետեւ բարեգործութիւնն ալ իր չարիքները ունի, երբ չի զիտեր օժանդակը ըլլալ ճամբուն վրայ ինկած վիրաւորին, որքին, չքաւորին, առանց շահախնդիր ակնկալութեան: Ընդհակառակն երբ կը փորձէ խոնարհեցնել, անպատուել, մուրալու հարկադրել անհատը, քաջալերելով անոր մէջ արժունապատուութիւնը անգուսող ազնիւ և առնական ընդունակութիւնները: Ականջը խօսի «Արև» ի իր պաշտօնակից խմբագիրներուն, որնք դրամով միշտ պատրաստ են գտնելու:

Գթութեան զոհերուն չափ լիրը են նաև այն հարուստները, որոնք կը պահանջեն որ մարդիկ մերկանան իրենց արժանապատուութենէն, որպէսզի անոնց հողիին չափ տղել և անսամօթ մարմինը ծածկել ուզեն իրենց տուածովը:

Խոկ ստացողները վարժուած են գիւրութեամբ մերկանալու իրենց կտոր մը տուաքինութիւններէն, որովհետեւ պարտահատոյցը վատշուէր մըն է, այս կերպով վարձատրուած ըլլալուն համար Այս գժնէ երևոյթը խռովիչ համեմատութիւններ առնել սկսած է արտասահմանի մէջ, մասնաւորաբար թարեգործականի մեղրի կարասին շուրջը:

Այս կարզի պանդոյրները, աւելի ճիշդ՝ մակաբոյծները, որոնք ձեռք կ'երկարեն իրենց կերը ստանալու համար, դուրս կը մնան կեանքի տողանցքէն: Մեր մեծ աղէտէն յետոյ, իրենց տուններէն և տեղերէն դուրս նետուած զաղթականներն անզամ, այդ սկ օրերուն, չեղան այսքան լափիշ, ինքզինքնին ծախելու չափ: Խոկ այսօրուան մուրիկները աշխատանքն ստանալիք բարիքը անէքի են վերածեր ու չեն անդրադառնար թէ ճակտի քրտինքէն զատ ոչինչ կրնայ սրբել իրենց ամօթը: «Քրտամբ երեսաց կերիցես զնաց աստուածային պատուէրը մոոցած՝ ինքզինքնին ծախելու ելած են: Ի մտի ունեցէք, թշուառամիտ հովկուններ, եթէ հայօրէն զգալ զիտէք, մեր բոլոր առաքինի մեռելները ձեզի կը թշնամանն ձեր այս անարգամեծար արարքին համար, խոկ ողջերը մեզի հետ կը թքնեն ձեր վրայ և ցաւ ունին ձեզի նման լոզեր կերակրոյններուն հանդէպ, բարեգործական նոր ըմբռնումներով և քաղաքականութեամբ:

Խոկ գալով ձեզի, զովասանք մուրացող հարուստներ, զզլիսած ձեզի եղած լորձնաշշուրթն մեծ արանքներէն, չէ՞ք անդրադառնար թէ դուք ալ զոհեր էք ձեր թշուառամիտ ամբարհաւաճութեան, որ ձեր ժանդուած նողի լարերուն վրայ կը փորձէ իր սուտ և անարուեստ նուազը, ձեր մնափառութիւնը զզուող: Մի՛ թոյլ տաք որ ուրիշներ շահաղիտօրէն գնահատել փորձեն ձեզի, աչքը ձեր քսակին յառած և ոչ թէ ձեր պարապ զլուխին: Պէտք է ճանչնաք իլուրդներուն ճամբանները և օձերուն ծերպերը, որովհետև ձեր մէջ ամէն բան մարդուն է, բայց ոչ մէկ բան մարգկային: Դուռք, անկոչ դատաւորներ, որ կ'ուռզէք արդար ըլլալ, ցարդ ի՞նչ զիկու արձակեցիք ամէնուն ծանօթ զողի և հայու և մարդու զզացումներէն զուրկ թշուառամիտի մասին, որ խաչազորի նման ձեզմէ օգնութիւն կը հայցէ, բայց հոզիկով աւազուկ մըն է: Ի՞նչ կը սպասէք այն օձէն, որ չի կրնար իր խորլս փոխել: Դուռք, այսօրուան շուարած և ծիծաղելի արարածներ, կրնաք լուցներ թմբուկը և թուլցնել լարերը քնարին, բայց չէք կրնար արգիլել արտոյտին երզը:

Իմ բառերս որակումներ չեն, թշուառամիտներու հասակը չափող: Ամէն բառ ինձմէ՝ չափոց մըն է, մարդոց հոզիկն գիրտը խորաչափող: Սովորութիւն չունիմ անարժաններու մկրտութեան Յորդանանի օրհնեալ ջուր և սրբալոյս միւռոն գործածելու: Հայ ժողովուրդը անսուրը կը կոչէ իր երեխան, մինչն որ անուն մը չստանայ: Ճիշդ անոր համար, ծնունդէն ետք ոչ աւելի ուշ քան եօթներորդ օրը, պէտք էր մկրտել երեխան և անուն մը տալ անոր, որովհետեւ կը վախնան որ չար ոգիները կ'առնեն երեխան և իրենց ձագը կը դնեն տեղը: Նման սիմալմունքով մըն է արդեօթ որ անուն չունին դիմակաւորները, դըքախտները բոլոր դժբախտներու մէջ:

Չաւակն եմ իմ ժողովուրդիս, խանձարուը քակած օրէն: Ի՞նչ փոյթ

թէ դժուար է բերել վատերը մարդկային ապրումներու հանդէսին։ Հողիս ունի յոյզեր, սիրոյ մագնիսը և պարիսպը՝ ցաւերու հեղեղին դէմ։ Ի վերջոյ, պէտք է զիտնալ թէ մարդերը մահկանացու են երբ կու լան իրենց վիշտերը, հերոսներ՝ երբ զիտեն լու ուրիշներու վիշտերը։

Հոս կ'ուղեմ անգամ մը ես անդրադառնալ քանի մը անարի և վատ դիմակաւորներու արարքին, Ռամիլավար թերթերու մէջ, հրահանգովը անշուշտ իրենց գերին այլևս անարժան մարդուկներու, որոնք ծածկեցին իրենց ինքնութիւնը, ինքզինքնին փոխ տալով իրարու . . . Անշուշտ ծածկանունի գործածութիւնը հասկնալի է, երբ ինքզինքը ծածկելու միզը՝ պատշաճութեան սահմաններէն անզին անցնելով՝ կանգ չ'առներ մեղապարտ ծպտումներու առջև։ Այդպիսիներ բացըրոշապէս անբարոյ ընթացքի կը հետեւին։ Այս վերջին ձեռնածուութիւնը ըրէն վերոյիշեալ քանի մը թերթեր, որոնք համաձայնած եղեռնագործ ստախօսին հետ, վորկարեկել փորձեցին Մրբոց Յակոբեանց Գահակալը հանրային կարծիքին առջև։ Մարգու մը դէմ, որուն ոտքերը լկցին տարիներով, գայն իրենց հետ ունենալու համար։ Դիմակաւորուելու արարքը իր խորքին մէջ բոզութիւն է, որովհետև բոզիր միայն օրինաւոր ճամրաներէն քալելէ կը խուսափին։ Այդպիսիներուն խօսքերը, խաւարին մէջէն լսուած հայունչներ լոկ, արժանի պէտք չէ նկատուէին անշուշտ որևէ ուշագրութեան և մօտեցումի, ինչպէս մօրուացած ճահիճներէն ցայտած կեղտեր, որոնց մարդ պիտի պժգալ նոյնիսի քար նետելէ։

Պիտի ուղեկինք այս տողերուն մէջ կանգ առնել զլխաւորաբար երկու կէտերու առջև, որոնք մեր հանրային բարոյականին վերաբերեալ երկու տիտաւոր երեսոյթներ կը մատնանշեն։ Առաջինը այն է թէ, դեռ կը զանոււին մեր մէջ մարդեր՝ որոնք զոենիկ և զձուէ կիրքերէ տարուած, կրնան բռունցք բարձրացնել Ազգային Հաստատութեան և իր պետին դէմ, խորհերով թէ այդ կերպով մահացու հարուած մը տուած կ'ըլլան անոնց համբաւին։ Հաստատութիւնը ներկայ պարագայի մէջ Միարանութիւն, մըն է, հոգեոր սկզբունքներու վրայ հիմուած մարմին մը, որուն բարոյականին ամենէն մեծարժէք կողմերէն մին իրեն համար իր անուան և կոչումին արդարացումը պիտի ըլլար իր կեանքին և զործունէութեան մէջ։ Այդ Միարանութիւնը իր բոլոր անդամներով, տարիներէ ի վեր խորհուրդի, խօսքի և զործի միասնականութեամբ, կ'ընէ իր կարելին, Աստուծոյ փառքին և ազգի պատուին համար անմահ նախնիքներէն ժառանգուած և օրէնքի և աւանդութեանց ճամբով իրեն փոխանցուած դարաւոր և նուիրական այս Տունը պահպանելու և աւելի բարգաւաճ վիճակի մէջ դնելու համար՝ իր ֆողովուրդի զգուանքին և օտարներու յարգանքին առջև։

Երկրորդ կէտը, որուն քանի մը բառերով միայն պիտի ուղեկինք անդրադառնալ, անպատսպար զրպարտութեան այն յամառ և յիմար ողին է, որ ա՛լ արուեստ դարձեր է կարծես այս թնճկուտած միտքերուն համար։ Այս մարդիկ ինչպէս կը ծածկեն ստուզութիւներ և անոր փոխարէն կը փոեն ու կը տարածեն ինչ որ սուսէ և խարէութիւն։ Ողջմիտ ընթերցուներ կրնան հասկնալ թէ ինչպիսի նկարադրով մարդոց հետ է մեր զործը։ Մութին մէջէն դաւող մարդեր, որոնք չեն համարձակիր խաւարէն, որ իրենց հոգիին սթնոլորտն է, դուրս զալ,

ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՑ. ԵԿԵՂԵՑԻՈՅՑ

Գ.

ԺԱՄԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ԿՐՃԱՏՄԱՆ ՀԱՐՑ

Մեղի և անոնց համար, որոնք համամիտ են «Սլոռնաք անցեալ Դեկտեմբեր» ամսոյ թիւին մէջ լուր օրերու ժամասացութեանց անդանցառելի նկատուելու մասին յայտնուած տեսութեանց, խօսք անզամ կարելի չէ ընել ուրեմն միայն Շաբաթ և Կիրակի առաւօսներն ու երեկոները ժամերգութիւն կատարելու համար: Եկեղեցին, «Ճուն Աստուծոյ», «Ճուն աղօթից», բաց պէտք է լինի օրն ի բուն: Ժողովուրդ լինի կամ ոչ՝ կանոնական պաշտամունքը առաւօս և երեկոյ պէտք է տեղի ունենայ անխափան: Ինչպէս զիշերն ամբողջ, նոյն պէս ցերեկին, աստուածային խորանին առջև պէտք է նշուլէ անշէջ կանթեղը: ու ուկ մէկը, աղօթաւոր կամ ուխտաւոր, որ օրուան այս կամ այն ժամուն իրձը կամ ազգումը կ'ունենայ մտնելու անոր նուիրական դունէն ներս, ի խորոց սրտէ խօսելու համար ընդ Աստուծոյ, պէտք չէ բնաւ փակ դանէ զայն իր առջև: և իրաւունք ունենայ նոյնիսկ պահանջելու որ, մեծ եկեղեցիներուն մէջ մանաւանդ, ժամէն ներս կամ դուրսը, ժամատան մէջ, զանուի միշտ կրօնի պաշտօնեայ մը, ի հարկին առաջնորդելու համար զինքը աղօթքի կամ զոհացում տալու համար իր ուխտաւորական կարիքներուն: Այսպէս է ցարդ միւս հին Եկեղեցիներուն, մասնաւորաբար Լատինականին մէջ, ու մինչև կէս զար առաջ և աւելի յետոյ ևս այսպէս էր նաև մեր մէջ, երբ գեռ չէր խանզարուած հին այն բարի կարգը, որ կը պարտադրէր քահանաները զիշեր և ցերեկ հերթով սպասել Եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ, ի ժամու և ի տարաժամու հասնելու համար հաւատացեալներու պէտքերուն:

Ո՞չ թատրոն է Եկեղեցին և ո՞չ լսարան, ուր շաբթուան չորս կամ հինգ օրերը սարդը իր սատայնը հիւսէ, և ուր՝ կրօնքի գաղափարին դէմ ընչազք քերող մարդիկ օր մըն ալ ելլեն առաջարկելու որ պաշտամունք չեղած օրերը ուրիշ կարգի: հաւաքումներ սարքուին: աղօթարան և սրբավայր է ան, «Կեր-

վախնալով որ իրենց անունը և ինքնութիւնը բաւական պիտի ըլլար հրապարականախատ իշտաւակումի առարկայ ընելու զիրենք: Սակայն մենք զիտենք այդ անուններու տէրերը և պիտի ըսենք շուտով իրենց մասին անհրաժեշտաբ:

Ահա մեր այսօրուան սերունդը՝

Կեցած եմ աւազի ծովին եղերքը, որ մեր այսօրուան արտասահմանն է ու կը դիտեմ հովին խալերը, որ կը բարձրացնէ աւազը, ամպ կը շնէ, յետոյ կը թափէ վար, ծփանք կու տայ և ալիքի պէս կ'օրօրէ անապատին մէջքը, ապազայ գերեզմաններ թաղելով իր կոհակներուն ներքեւ:

Ե.

(Շարումակեցի 2)